

Thuis in het Verpleeghuis
Waardigheid en trots op elke locatie

Waarde-vol onderwijs brengt school naar de werkplek

Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® bracht het onderwijs al in 2018 naar de werkvloer. 'RVWO is samen leren, samen groeien en samen veranderen', vindt Jan de Vries, bestuurder van een van de drie betrokken zorgorganisaties in Zuid-Holland. De bestuurder, de bedenker en de onderwijspartners over samen het roer omgooien en de mens in de ouderenzorg voorop zetten.

Anders opleiden in de regio

In veel regio's werken steeds meer zorgorganisaties samen om nieuwe en huidige medewerkers te binden, boeien en behouden voor de ouderenzorg. Ook het opleiden van instromers en doorstromers gaat daarbij flink op de schop. Opleiden en ontwikkelen verschuift van de schoolbanken naar leren op de werkvloer. In de serie 'Anders opleiden' nieuwe en meer ervaren praktijkvoorbeelden uit verschillende regio's.

Minder uitval

In 2021 gaat in Zuid-Holland het aantal RVWO-studenten en afgestudeerden richting de driehonderd en is de uitval lager dan het landelijk gemiddelde. Een behoorlijk aantal voor een nieuwe onderwijsvorm, die volgens RVWO-bedenker en programmaleider Mieke Hollander beslist geen ‘business as usual’ is. Niet voor het onderwijs en de studenten en ook niet voor de drie Zuid-Hollandse organisaties voor verpleeg- en thuiszorg rondom Leiden.

Het vraagt wijsheid en tact om mensen oude patronen te laten loslaten. – Mieke Hollander

Medewerker wordt werkbegeleider

‘Met Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs hebben we nadrukkelijk gekozen voor aansluiting bij Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg – van regels naar relatie’, vertelt Mieke. ‘Samen nemen we daarbij onze verantwoordelijkheid, zodat we écht gaan vernieuwen en het verschil gaan maken in het leven van cliënten. Het vraagt een cultuuromslag in de zorg, omdat alle medewerkers werkbegeleider worden. Op basis van leervragen begeleiden zij studenten die volledig meedraaien op de werkvloer. En het vraagt wijsheid en tact om mensen oude patronen te laten loslaten.’

Bestuurder Jan de Vries is het met de programmaleider eens. ‘Starten met RVWO was een top down-beslissing, maar vraagt een bottom-up aanpak’, zegt hij. ‘Het is niet alleen een onderwijsvernieuwing maar ook een organisatieontwikkeling. Het werk moet je in het schoolprogramma brengen en omgekeerd. Daarvoor moet je je werkprocessen aanpakken en de capaciteitsplanning door elkaar gooien. We hebben werkbegeleiders gecoacht en praktijkopleiders aangenomen. En gekozen om medewerkers te laten doorgroeien en zij-instromers te laten aansluiten. Allemaal met de focus op de kwaliteit van zorg en het welbevinden van bewoners.’

Binnen Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® werken bedenker en programmaleider Mieke Hollander van Zorg4Effect, mboRijnland, Hogeschool Windesheim en ouderenzorgorganisaties DSV|verzorgd leven, Topaz en ActiVite in het noorden van Zuid-Holland samen. LOC waardevolle zorg, het zorgkantoor en Waardigheid en trots in de regio ondersteunen het traject.

Verrijking van het onderwijs

De programmaleider en bestuurder spreken van een ‘verrijking’ van het onderwijs. Een term waarin de onderwijspartners mboRijnland en Hogeschool Windesheim zich kunnen vinden. Windesheim-onderwijscoördinator Jasmijn de Lange: ‘In traditioneel denken over opleiden is soms nog wat te weinig aandacht voor werkvelden waar juist verpleegkundigen nodig zijn, zoals de ouderenzorg. Dus er mag ook best

wat veranderen. Onze opleidingen bewegen mee in wat de zorgvrager uiteindelijk nodig heeft. En de student brengt zijn werkplek mee in alles wat hij of zij doet in de opleiding. Dat is heel betekenisvol, ook voor werkgevers.'

Haar collega van mboRijnland, Hanny de Bruin, vult aan: 'In het kwalificatiedossier staan vakkennis en vaardigheden en alles wat de student moet leren. De verrijking binnen RVWO geeft hier meer handen en voeten aan door te benoemen hoe een student ook kan leren, namelijk met leervragen.'

'Zorg is een ambachtelijk vak dat je vooral op de werkvloer leert.' – Mieke Hollander

Van expert naar coach

Waarde-vol Onderwijs betekent de hele week leren. Niet alleen tijdens een schooldag op locatie, maar ook bewust leren tijdens de overige dagen op de werkvloer. Voor College Welzijn en Zorg van mboRijnland was deze intensieve vorm van samenwerken aan onderwijs betrekkelijk nieuw. Vanuit het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) zijn inmiddels meerdere projecten gestart. Ook Hogeschool Windesheim heeft de gang naar flexibilisering en samen opleiden ingezet: 'Gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het onderwijs is onze wens, maar nog niet altijd realiteit. Van onze docenten vraagt het om uit hun comfortzone te komen, omdat ze meer coach dan expert worden. Bij de studenten in Zuid-Holland lijken we een andere kleuring te zien, omdat binnen de organisaties meer aandacht is voor de ethische kant van de zorg.'

De vijf pijlers van Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®

Voor het RVWO-concept werd onder meer casuïstiek geschreven en lesplanningen gemaakt, ondersteunend videomateriaal ingezet en velddeskundigen ingeschakeld voor spiegelgesprekken. Toen de coronacrisis uitbrak, ging initiatiefnemer Mieke Hollander de studio in en startte met thematische podcasts, waarvan de teller nu op 29 staat. De basis van RVWO bestaat uit vijf pijlers:

1 Relaties en waarden centraal

RVWO kiest voor aansluiting bij Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg – van regels naar relatie. De mens en zijn waarden staan centraal, niet regels en protocollen.

2 Werkplek-leren

Mieke ziet de zorg als een ambachtelijk vak dat je vooral op de werkvloer leert. Studenten werken samen met docenten, werkbegeleiders, praktijkopleiders en andere medewerkers aan vraagstukken uit het werkveld.

3 Hybride onderwijs

Waarde-vol Onderwijs is het beste van twee werelden: werkplek-leren en schools leren worden in één leeromgeving bij elkaar gebracht en verweven.

4 Interprofessioneel leren

In de zorg is het belangrijk om goed samen te kunnen werken met collega's met diverse functies en van verschillende opleidingsniveaus. Daarom leren studenten van verschillende niveaus (van 2 tot en met 6) volgens dezelfde methodiek en themagericht. Iedereen leert dezelfde basis en van daaruit verbreden en verdiepen studenten op hun eigen niveau.

5 Vraaggestuurd onderwijs

De kennis, vaardigheden en levenservaring van de student bepalen zijn of haar leervragen. Vraaggestuurd leren sluit aan bij de leervragen van de student. Zo krijgt de student meer regie over het eigen leerproces.

Zij-instromers

Na de start van de eerste lichting in september 2018 kunnen de samenwerkingspartners, ondanks corona, de

balans opmaken van drie jaar RVWO. Tijdens de interviews overheerst het enthousiasme over de samenwerking en over de behaalde RVWO-diploma's van mbo- en hbo-verpleegkundigen en VIG'ers. Ook zien ze doorstroming naar hogere niveaus. Over aanwas van nieuwe zij- en doorstromers hebben de zorgorganisaties niet te klagen, volgens Mieke.

Willen leren

Pijnpunten waaraan gewerkt is of moet worden, zijn er ook. LOI Hogeschool bleek niet de juiste match en daarom nam Windesheim uit Zwolle in december 2020 de plek van hbo-opleider over. Partners zijn het erover eens dat bij de entree tot de opleidingen nog een slag kan worden gemaakt. Want deze manier van opleiden vraagt digivaardigheid, nieuwsgierigheid en zelfstandigheid. 'De informatie aan de poort moet beter', zegt Hanny. 'Dit is geen hapklaar onderwijs, want er wordt veel eigen initiatief en leervermogen gevraagd. Studenten moeten zelf met leervragen komen en zijn ook verantwoordelijk om het antwoord te vinden. Het is niet meer "alles boven de 6 is goed". Het vraagt echt motivatie om te willen leren.'

Mieke Hollander

Jan de Vries

Jasmijn de Lange

-

Hanny de Bruin

Lerend netwerk

‘Leren op basis van een leervraag is door de bank genomen nog moeilijk’, ziet Mieke. ‘Daar moeten ze nog meer handvatten voor krijgen. Ook het interprofessioneel leren is nog een tour de force gebleken, vooral voor de helpende zorg en welzijn. Door corona lag de intervisie van werkbegeleiders stil. Als de werkdruk hoger is, vallen mensen terug in oude patronen en studenten conformeren zich daaraan. Dat moeten we voortdurend blijven agenderen. Daarom is het goed dat we een behoorlijk grote projectorganisatie hebben met interne werkprojectleiders en werkgroepen. We zijn een echt lerend netwerk.’

VU evidence based-onderzoek

Ondanks de kinderziektes is DSV|verzorgd leven helemaal 'om'. Bestuurder Jan de Vries: 'Ja, die keuze voor alleen RVWO hebben wij gemaakt. Alleen de kwaliteitsverpleegkundigen, die de rol van studentbegeleider hebben en dus verantwoordelijk zijn voor het opleiden op de werkvloer, krijgen nog een gerichte opleiding hierbuiten. Werkbegeleiders krijgen intervisie van onze eigen praktijkopleiders en zo borgen we de opleiding goed binnen onze organisatie.'

Jan de Vries kijkt uit naar het dertig maanden durende onderzoek naar het effect van RVWO dat de Vrije Universiteit binnen DSV gaat doen. 'Een praktijkgericht actieonderzoek om te meten of het leven van onze bewoners door dit onderwijs erop vooruitgaat.' Ook Mieke is blij met dit door ZonMw gefinancierde onderzoek: 'Het allerbelangrijkste van Waarde-vol onderwijs is het realiseren van kwaliteit van zorg en leven.'

Natuurtalentjes

Aan het einde van het jaar lopen de transitiegelden voor de financiering van RVWO af. Volgens Mieke is het belangrijk om bezig te zijn met 'borgen, opschalen en verduurzamen' in de regio. Als de subsidie stopt, hoopt ze dat de drie zorgorganisaties voldoende eigenaarschap hebben om het samen goed voort te zetten. Jan de Vries heeft er in ieder geval zin in om zij- en doorstromers in zijn organisatie blijvend te laten leren: 'Kijk alleen al naar de corona-ondersteuners. Daar zitten natuurtalentjes tussen waarvan je al vanaf de eerste dag profijt op de werkvloer hebt!'

Door Anja Klein

Meer weten

- Meer weten over [Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs](#).
- Beluister de [podcasts](#) van Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs.
- Waardigheid en trots in de regio ondersteunt bij regionale samenwerking op het gebied van bijvoorbeeld arbeidsmarktproblematiek. [Bekijk meer informatie over de ondersteuning van Waardigheid en trots in de regio.](#)

Dit artikel is verschenen in de serie Anders opleiden. Bekijk de andere delen in deze serie:

- [Regionale Zorgacademie biedt baangarantie en loopbaan in de regio](#)
- [Praktijkexperts laten Drentse zorgmedewerker bewust leren](#)
- [Lefgozers: succesvol project voor zij-instromers in de ouderenzorg](#)
- [RAAK VVT Haaglanden: van eigen belang naar samen behouden](#)
- [Zeeuwse Praktijkroute wil jongeren warm maken voor ouderenzorg](#)
- [Praktijkleerroute succesvol in Salland](#)

tags:

[Anders opleiden in de regio](#) (7), [Radicale vernieuwing zorg](#) (33), [Regio Zuid-Holland Noord](#) (2)

thema:
Arbeidsmarkt (115)